

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ХАРКІВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ»

Кафедра менеджменту інноваційного підприємництва та
міжнародних економічних відносин
(назва)

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Голова науково-методичної комісії Економіка
(назва комісії)

«_____» _____ 2019 р.

_____ П.Г. Перерва
(підпис) (ініціали та прізвище)

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Управління грошовими потоками на підприємстві
(назва навчальної дисципліни)

рівень вищої освіти перший
перший (бакалаврський) / другий (магістерський)

галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки
(шифр і назва)

спеціальність 051 Економіка
(шифр і назва)

спеціалізація 051.01 Економіка бізнесу
051.02 Економіка підприємства
051.03 Управління персоналом та економіка праці
051.04 Економічна кібернетика
051.05 Цифрова економіка
(шифр і назва)

вид дисципліни професійна підготовка
(загальна підготовка / професійна підготовка)

форма навчання денна
(денна / заочна)

Харків – 2019 рік

ЛИСТ ЗАТВЕРДЖЕННЯ

Робоча програма з навчальної дисципліни Управління грошовими потоками на підприємстві

(назва дисципліни)

Розробники:

професор каф. МІП та МЕВ, к.е.н., доцент
(посада, науковий ступінь та вчене звання) (підпис)

В.О. Матросова
(ініціали та прізвище)

Робоча програма розглянута та затверджена на засіданні кафедри

менеджменту інноваційного підприємництва та

міжнародних економічних відносин

(назва кафедри)

Протокол від « 21 » березня 2019 р. № 8

Зав. кафедри МІП та МЕВ
(назва кафедри)

(підпис)

П.Г. Перерва
(ініціали та прізвище)

ЛИСТ ПОГОДЖЕННЯ

Назва випускової кафедри _____

Завідувач кафедри _____
(підпис) (ініціали та прізвище)

« _____ » _____ 20__ р.

Назва випускової кафедри _____

Завідувач кафедри _____
(підпис) (ініціали та прізвище)

« _____ » _____ 20__ р.

Назва випускової кафедри _____

Завідувач кафедри _____
(підпис) (ініціали та прізвище)

« _____ » _____ 20__ р.

Назва випускової кафедри _____

Завідувач кафедри _____
(підпис) (ініціали та прізвище)

« _____ » _____ 20__ р.

Назва випускової кафедри _____

Завідувач кафедри _____
(підпис) (ініціали та прізвище)

« _____ » _____ 20__ р.

ЛИСТ ПЕРЕЗАТВЕРДЖЕННЯ РОБОЧОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ПРОГРАМИ

Дата засідання кафедри – розробника РПНД	Номер протоколу	Підпис завідувача кафедри	Підпис голови НМК (для дисциплін загальної підготовки та дисциплін професійної підготовки за спеціальністю) або завідувача випускової кафедри (для дисциплін професійної підготовки зі спеціалізації, якщо РПНД розроблена не випусковою кафедрою)

МЕТА, КОМПЕТЕНТНОСТІ, РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ТА СТРУКТУРНО-ЛОГІЧНА СХЕМА ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою викладання навчальної дисципліни «Управління грошовими потоками на підприємстві» є формування у студентів комплексу теоретичних знань та практичних навичок із організації фінансової роботи на підприємстві, оптимізації елементів витрат та нарощення доходів, управління грошовими потоками із ціллю нарощення прибутковості.

Компетентності

СК10	Навички використання сучасних джерел економічної, соціальної, управлінської, облікової інформації для складання службових документів та аналітичних звітів.
СК11	Здатність використовувати аналітичний та методичний інструментарій для обґрунтування економічних рішень.
СК12	Здатність самостійно виявляти проблеми економічного характеру при аналізі конкретних ситуацій, пропонувати способи їх вирішення.
СК14	Здатність проводити аналіз функціонування та розвитку суб'єктів господарювання, стану функціональних підсистем підприємств, організацій та установ.

Результати навчання

ПР5	Застосовувати аналітичний та методичний інструментарій для розуміння логіки прийняття господарчих рішень різними економічними агентами (індивідуумами, домогосподарствами, підприємствами та органами державної влади).
ПР11	Проводити аналіз функціонування та розвитку суб'єктів господарювання, визначати функціональні сфери, розраховувати відповідні показники які характеризують результативність їх діяльності.
ПР13	Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати.
ПР14	Ідентифікувати джерела та розуміти методологію визначення і методи отримання соціально-економічних даних, збирати та аналізувати необхідну інформацію, розраховувати економічні та соціальні показники.

Структурно-логічна схема вивчення навчальної дисципліни

Попередні дисципліни	Наступні дисципліни
Мікроекономіка	Інвестиційна діяльність підприємства
Економіка підприємства	Облік та аудит
Фінанси, гроші та кредит	Бізнес-планування
Інформаційні системи і бази даних	Економіка інформації

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

(розподіл навчального часу за семестрами та видами навчальних занять)

Семестр	Загальний обсяг (годин) / кредитів ECTS	З них		За видами аудиторних занять (годин)			Індивідуальні завдання студентів (КП, КР, РГ, Р, РЕ)	Поточний контроль	Семестровий контроль	
		Аудиторні заняття (годин)	Самостійна робота (годин)	Лекції	Лабораторні заняття	Практичні заняття, семінари			Контрольні роботи (кількість робіт)	Залік
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
4	150 / 5кр.	80	70	48	-	32	Р	-	-	+

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до загального обсягу складає 46,7 (%):

СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№ з/п.	Види навчальних занять (Л, ЛЗ, ПЗ, СР)	Кількість годин	Номер семестру (якщо дисципліна викладається у декількох семестрах). Назви змістових модулів. Найменування тем та питань кожного заняття. Завдання на самостійну роботу.	Рекомендована література (базова, допоміжна)
1	2	3	4	5
Змістовний модуль 1. Теоретичні та методичні основи управління грошовими потоками підприємств (УГП) і формування фінансових ресурсів				
1	Л	5	<p><u>Тема 1.</u> Основи УГП підприємств</p> <p>1.1. Здатність визначити сутність УГП підприємств, фінансових ресурсів та особливостей їх формування.</p> <p>1.2 Здатність до пошуку джерел формування фінансових ресурсів.</p> <p>1.3. Здатність до формування підрозділів підприємства, які проводять фінансову роботу, та визначення притаманних їм функцій.</p>	<p>Основна: [1, 2, 5, 7, 10, 11-15, 17]</p> <p>Додаткова: [3, 5, 13-15]</p>
2	ПЗ	2,5	Завдання 1. Визначити поняття «грошові потоки», «фінансові ресурси», склад статутного капіталу підприємства, характеристику основного, оборотного капіталу та нематеріальних активів. джерела формування статутного капіталу та їх характеристика. Завдання 2. Основи організації фінансів підприємств. Зміст комерційного розрахунку як основи організації фінансів підприємств.	
3	СР	6,5	Форми господарювання в Україні та їх характеристика. Завдання, напрями поточної та оперативної фінансової роботи. Фінансовий механізм підприємства як система управління фінансами. Пошук, підбір та огляд літературних джерел за темою.	
4	Л	4	<p><u>Тема 2.</u> Організація грошових розрахунків підприємств</p> <p>2.1. Здатність визначити поняття грошових розрахунків та їх форм.</p> <p>2.2. Здатність розмежовувати сутність та сфери дії готівкових та безготівкових розрахунків.</p> <p>2.3. Здатність до формування платіжних документів.</p> <p>2.4. Здатність до пошуку найбільш притаманних форм розрахунків для підприємства.</p>	<p>Основна: [3, 4, 6, 11, 16, 17]</p> <p>Додаткова: [2, 12-14]</p>
5	ПЗ	2,5	Завдання 1. Поняття про розрахунки та платіжний обіг. Готівкові та безготівкові розрахунки, їх зв'язок та розмежування, сфера використання. Сутність і значення безготівкових розрахунків.	

			Завдання 2. Договірні відносини в господарстві як основа розрахункових відносин. Принципи організації розрахунків. Класифікація форм розрахунків.	
6	СР	6,5	Економічні основи використання різних форм розрахунків. Сучасна структура платіжного обігу за окремими формами розрахунків. Характеристика прийнятих в Україні форм розрахунків за допомогою платіжних доручень, вимог-доручень, чеків, акредитивів, векселів. Особливості й умови використання електронної системи. Розрахунково-платіжна дисципліна, якої повинні дотримувати підприємства. Пошук, підбір та огляд літературних джерел за темою.	
7	Л	4	<u>Тема 3. Грошові надходження підприємств</u> 3.1. Здатність визначення поняття доходу (виручки) від реалізації продукції. 3.2. Здатність аналізувати структуру доходу (виручки) від реалізації продукції. 3.3. Здатність розрахувати залишки нереалізованої продукції та проаналізувати їх вплив на кінцеві результати.	Основна: [3, 4, 6, 11, 16, 17] Додаткова: [2, 12-14]
8	ПЗ	2,5	Завдання 1. Характеристика грошових надходжень підприємств як внутрішніх і зовнішніх вхідних грошових потоків. Завдання 2. Дохід (виручка) від реалізації як основне джерело грошових надходжень підприємств. Методи планування доходу (виручки) від реалізації.	
9	СР	6,5	Зміст доходів підприємства від фінансово-інвестиційної та іншої діяльності. Формування валового та чистого доходу підприємства. Пошук, підбір та огляд літературних джерел за темою. Виконання практичного завдання із розрахунку доходів підприємства.	
10	Л	5	<u>Тема 4. Формування і розподіл прибутку</u> 4.1. Здатність визначити поняття прибутку та його складових частин. 4.2. Здатність проаналізувати вплив результатів роботи всіх сфер діяльності на кінцеві результати роботи підприємства. 4.3. Здатність визначити показники ефективності роботи підприємства. 4.4. Здатність розробити планові показники відносно прибутковості підприємства.	Основна: [3, 4, 9, 16, 17] Додаткова: [11, 12, 16, 31]
11	ПЗ	4	Завдання 1. Прибуток підприємства як об'єктивна економічна категорія. Процес формування різних елементів прибутку – від реалізації, операційної та звичайної діяльності, надзвичайних подій, чистого прибутку. Методи планування прибутку від реалізації продукції.	

			Завдання 2. Рентабельність як відносний показник прибутковості. Методи обчислення рентабельності.	
12	СР	6	Розподіл прибутку підприємства. Зміст чистого прибутку та напрями його використання. Пошук, підбір та огляд літературних джерел за темою. Виконання практичного завдання із розрахунку фінансового результату та чистого прибутку.	
13	Л	5	<u>Тема 5.</u> Оподаткування підприємства 5.1. Здатність визначити поняття податків та їх видів. 5.2. Здатність до проведення розрахунків щодо визначення податків. 5.3. Здатність формувати документацію за визначенням податку на прибуток. 5.4. Здатність до дослідження впливу оподаткування на результати діяльності підприємства	Основна: [3, 4, 16, 17] Додаткова: [18-28]
14	ПЗ	4	Завдання 1. Сутність податків підприємств. Система оподаткування, види та сутність податків. Податок на прибуток як основний вид податку, порядок його нарахування та сплати. Завдання 2. Сутність непрямих податків: податку на додану вартість, мито, акцизного збору. Завдання 3. Оподаткування малого бізнесу та сільськогосподарського бізнесу.	
15	СР	6	Прямі та непрямі податки, оподаткування малого бізнесу в Україні. Пошук, підбір та огляд літературних джерел за темою. Виконання практичного завдання із розрахунку основних прямих та непрямих податків.	
Змістовний модуль 2. Сучасні аспекти управління грошовими потоками підприємства				
16	Л	4	<u>Тема 6.</u> Обігові кошти 6.1. Здатність визначити поняття обігових коштів, їх специфіку та структуру. 6.2. Здатність визначити показники, які характеризують ефективність використання обігових коштів	Основна: [1-4, 9, 11, 16, 17] Додаткова: [2, 8, 10-12]
17	ПЗ	2,5	Завдання 1. Сутність обігових коштів як капіталу, що використовується для забезпечення безперервного процесу виробництва. Оборотні виробничі фонди та фонди обігу. Сфери їх дії, структура, нормування. Завдання 2. Принципи організації обігових коштів на підприємстві, методи нормування окремих структурних елементів обігових коштів.	
18	СР	6,5	Характеристика власних та залучених коштів для формування оборотного капіталу. Показники ефективності використання обігових коштів та методи розрахунку. Пошук, підбір та огляд літературних джерел за темою.	
19	Л	4	<u>Тема 7.</u> Кредитування підприємств 7.1. Здатність аналізувати причини, які сприяють	Основна: [5-8, 11-15]

			<p>виникненню кредитних відносин.</p> <p>7.2. Здатність визначити поняття кредиту та провести їх класифікацію.</p> <p>7.3. Здатність опанування методів визначення платоспроможності боржників.</p> <p>7.4. Здатність визначення змісту небанківських форм кредитування</p>	Додаткова: [1-5, 38]
20	ПЗ	2,5	<p>Завдання 1. Загальноекономічні та специфічні причини виникнення кредитних відносин. Класифікація кредитів за різними ознаками та характеристика їх видів. Банківський кредит як основна форма кредитування.</p> <p>Завдання 2. Принципи, види кредитів та організація їх функціонування. Методи визначення кредитоспроможності боржника з метою зниження ризику від проведення кредитної операції.</p>	
21	СР	6,5	<p>Характеристика і особливості небанківського кредитування – комерційного, лізингового, державного, міжнародного.</p> <p>Пошук, підбір та огляд літературних джерел за темою.</p>	
22	Л	4	<p><u>Тема 8. Фінансове забезпечення відтворення основних засобів</u></p> <p>8.1. Здатність визначити поняття основних засобів, їх специфіку та склад.</p> <p>8.2. Здатність визначити показники, які характеризують ефективність використання основних засобів</p>	Основна: [3, 4, 16, 17] Додаткова: [3-6, 10-17]
23	ПЗ	2,5	<p>Завдання 1. Характеристика основних засобів. Сутність виробничих та невиробничих основних засобів, їх структура.</p> <p>Завдання 2. Сутність процесу відтворення основних засобів. Амортизаційний фонд як джерело грошових коштів для відтворення основних засобів.</p>	
24	СР	6,5	<p>Пошук, підбір та огляд літературних джерел за темою.</p> <p>Розрахунок показників, які характеризують ефективність використання основних засобів, методи їх розрахунку.</p>	
25	Л	5	<p><u>Тема 9. Оцінювання фінансового стану підприємств</u></p> <p>9.1. Здатність визначити сутність фінансового аналізу та його форм.</p> <p>9.2. Здатність проаналізувати дохід (виручку) від реалізації продукції, прибутку, рентабельності обігових коштів.</p> <p>9.3. Здатність визначення фінансового стану підприємства за його балансом.</p> <p>9.4. Здатність формувати, розрахувати та аналізувати фінансові коефіцієнти, які відображають прибутковість, ліквідність, ділову активність підприємств</p>	Основна: [2-5, 11-17] Додаткова: [7, 9, 39-42]
26	ПЗ	4	Завдання 1. Особливості аналізу фінансового стану в	

			умовах ринкової економіки. Фінансові звіти як інформаційна база для проведення аналізу. Зміст найбільш розповсюджених методів аналізу доходу (виручки) від реалізації продукції, прибутку, рентабельності, обігових коштів. Завдання 2. Аналіз структури та динаміки балансу, його ліквідності. Аналіз фінансового стану підприємства за допомогою фінансових коефіцієнтів	
27	СР	6	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за темою. Розрахунок фінансових коефіцієнтів, що інформують про його прибутковість, ліквідність, платоспроможність, фінансову стійкість, стабільність, ділову активність, ефективність використання акціонерного капіталу.	
28	Л	4	<u>Тема 10.</u> Фінансове планування на підприємствах 10.1. Здатність визначити поняття фінансового планування. 10.2. Здатність до розробки фінансових планів підприємств	Основна: [2-6, 12-17] Додаткова: [3-6, 29, 31-36, 40]
29	ПЗ	2,5	Завдання 1. Сутність фінансового планування як сукупності фінансової діяльності. Мета та завдання фінансової стратегії. Значення фінансової стратегії для розробки фінансової політики за основними напрямками фінансової діяльності підприємства. Завдання 2. Сутність перспективного фінансового планування (прогнозування) для визначення напрямку розвитку фінансів підприємства. Інформаційна база прогнозу. Характеристика змісту прогнозів про прибутки і збитки, руху грошових коштів, балансу активів та пасивів	
30	СР	6,5	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за темою. Сутність фінансового планування, методи його проведення. Складання плану доходів і витрат грошових коштів як складова частина бізнес-плану. Зміст оперативного фінансового плану і платіжного календаря	
31	Л	4	<u>Тема 11.</u> Фінансова санація підприємств 11.1. Здатність визначити сутність фінансового банкрутства. 11.2. Здатність провести діагностику банкрутства. 11.3. Здатність провести фінансову санацію	Основна: [2-6, 8, 12-17] Додаткова: [3-6, 34-38]
32	ПЗ	2,5	Завдання 1. Ознаки та причини фінансової кризи підприємства. Санація підприємства як шлях оздоровлення. Завдання 2. Сутність фінансової санації. Характеристика основних етапів фінансової санації.	
33	СР	6,5	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за темою. Розробка плану, проведення санаційного аудиту, менеджмент санації. Визначення джерел коштів, які	

			використовуються для проведення санації, порядок її проведення.	
Разом (годин)	150			

САМОСТІЙНА РОБОТА

№ з/п	Назва видів самостійної роботи	Кількість годин
1	Опрацювання лекційного матеріалу	10
2	Підготовка до практичних(лабораторних, семінарських) занять	12
3	Самостійне вивчення тем та питань, які не викладаються на лекційних заняттях	18
4	Виконання індивідуального завдання:	22
5	Інші види самостійної роботи	8
	Разом	70

ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ

Розрахункове завдання

(вид індивідуального завдання)

№ з/п	Назва індивідуального завдання та (або) його розділів	Терміни виконання (на якому тижні)
1	Розрахункове завдання: «Ефективність управління грошовими потоками на підприємстві» 1. Аналіз поточного фінансового стану обраного підприємства 2. Визначення фінансового результату діяльності підприємства та розрахунок основних податків та зборів до сплати у бюджет та позабюджетні фонди (ПДВ, податок на прибуток, ПДФО, ЄСВ).	15

МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Метод навчання – досить складне, багатоякісне багатовимірне педагогічне явище, в якому знаходять відображення об'єктивні закономірності, принципи, цілі, зміст і форми навчання. Цей зв'язок з іншими дидактичними категоріями взаємозворотній: принципи, цілі, зміст і форми навчання визначають метод, але вони не можуть бути реалізовані без нього, без урахування можливостей їх практичної реалізації.

У процесі викладання навчальної дисципліни з метою активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів передбачене застосування як активних, так і інтерактивних навчальних технологій. У відповідності з характером пізнавальної діяльності студентів по засвоєнню змісту даної дисципліни пропонуються такі методи, як пояснювально-ілюстративні, репродуктивні, проблемного викладу, частково-пошукові та дослідницькі; словесні (розповідь-пояснення, бесіда, лекція), наочні (ілюстрація, демонстрація) та практичні (досліди, вправи, лабораторні роботи, реферати тощо).

Крім традиційних, у практиці викладання дисципліни пропонуються інші активні методи навчання, особливістю яких є спонукання студента та викладача до активності, обов'язкову взаємодію в процесі навчання студентів між собою чи з іншими суб'єктами НВП: ділова гра, розігрування ролей, аналіз конкретних ситуацій, активне програмове навчання, ігрове проектування, стажування та проблемна лекція. Методи активного навчання використовуються для тренування та розвитку творчого мислення студентів, формування в них відповідних практичних умінь та навичок. Вони стимулюють і підвищують інтерес до занять, активізують та загострюють сприймання навчального матеріалу.

Ділова гра включає наявність ігрового моделювання та розподіл ролей між учасниками гри; наявність загальної мети всього ігрового колективу, досягнення якої забезпечується взаємодією учасників гри, підкоренням їх різнобічних інтересів цій загальній меті. Розігрування ролей є простішим методом порівняно з діловою грою, що потребує менших затрат часу та засобів на розробку та впровадження. Взаємодія учасників ігрового заняття може здійснюватися, зокрема, у вигляді дискусій.

Аналізу конкретних ситуацій як нетрадиційного методу навчання властиві: наявність складної задачі чи проблеми, формулювання викладачем контрольних запитань з даної проблеми, обговорення можливих варіантів її вирішення. Метод активного програмового навчання характеризується однією специфічною рисою – поінформованістю викладача у правильному чи найоптимальнішому вирішенні поставленої перед студентами проблеми.

Методи активного програмового навчання та ігрового проектування можуть розглядатися як різновидності методу аналізу ситуацій. Їх виділення пов'язане з суттєвими відмінностями призначення, областей використання та масштабу ситуацій, що розглядаються.

Метод ігрового проектування не передбачає наперед відоме вирішення поставленої перед студентами задачі. На відміну від методу аналізу ситуацій для даного методу, процес проектного вироблення варіантів вирішення, їх захисту та обговорення може тривати кілька занять.

Стажування як метод навчання полягає в тому, щоб студент у ролі стажиста займав певну посаду. Під контролем досвідченої особи він повинен самостійно діяти, тобто приймати рішення, взаємодіяти з іншими посадовими особами. Такий вид навчання пропонується у рамках виробничої практики.

Проблемною є така лекція (або міні-лекція), що містить у собі проблемні, дискусійні твердження, варіанти вирішення яких досягаються обов'язковим обговоренням їх між усіма присутніми. Викладач вводить слухачів у проблему, вказує на можливі підходи до її аналізу на матеріалі співставлення різних факторів та теорій і знайомить з деякими умовами та прецедентами її розв'язання, створюючи тим самим ґрунт для проблематизації зовнішнього діалогу.

Методи програмованого навчання, методи проблемного навчання, методи інтерактивного (комунікативного) навчання це спроба подолання обмеженості традиційних методів навчання, а також і тих обмежень, які породжувалися активним методом. Метод програмованого навчання характеризується дозованим кроком програми, алгоритмом; проблемного навчання – проблемною ситуацією, типами проблемних ситуацій, евристичною програмою; методам інтерактивного навчання властиві колективні дискусії, навчально-ділові ігри, сценарії та партитури діалогів та полілогів у процесі колективного вирішення проблем.

Диспут, дискусія, мозкова атака, аналіз конкретних ситуацій, рольові та ділові ігри, метод "мозкової атаки", як спосіб колективного продукування ідей, який формує вміння зосереджувати увагу на якійсь вузькій меті. Використовуючи метод мозкової атаки, студенти працюють як генератори ідей, при цьому вони не стримуються необхідністю обґрунтування своїх позицій та позбавлені критики, адже за цих умов немає начальників і підлеглих, є лише експерти в кожній групі студентів, які фіксують, оцінюють та вибирають кращі ідеї. Розв'язання педагогічних задач методом мозкової атаки є ефективним шляхом формування у студентів уміння взаємодіяти в колективі.

Основна ціль використання різних методів навчання при освоєнні даної дисципліни - охопити п'ять рівнів навчання, що дозволяють оволодіти знаннями в області фінансів, вихід одних та перехід до більш імпонуючих.

Перший рівень – знання-знайомства, які дозволяють студенту розрізняти, впізнавати знайомий йому предмет, явище, певну інформацію.

Другий рівень – знання-копії, що дозволяють переказати, репродукувати засвоєну інформацію.

Третій рівень – знання-вміння, тобто можливість застосувати одержані знання в практичній діяльності.

Четвертий рівень – знання-навики свого роду автоматизовані вміння.

П'ятий рівень – категорія творчості, результатом якої є так звані дії «без правил» в певній галузі навчально-пізнавальної діяльності.

Таблиця 1. Розподіл форм і методів активізації процесу навчання

Тема	Практичне застосування навчальних технологій
1	2
Тема 1. Основи УГП підприємств	Міні-лекція на тему «Характеристика фінансових ресурсів та джерел їх формування. Організація фінансової роботи на підприємствах. Система фінансів в Україні».
Тема 2. Організація грошових розрахунків підприємств	Лекція проблемного характеру з питань «Правила оформлення розрахункових документів. Розрахунки з використанням меморіальних ордерів. Розрахунки з використанням платіжних доручень, вимог. Платіжна дисципліна в управлінні фінансами. Контроль за своєчасністю розрахунків».
Тема 3. Грошові надходження підприємств	Семінар-дискусія на тему «Методи прогнозування та планування виручки. Ціни і ціноутворення на підприємствах. Доходи від фінансово-інвестиційної та іншої діяльності».
Тема 4. Формування і розподіл прибутку	Мозковий штурм, диспут з питань «Управління операційним прибутком підприємства. Формування та розподіл чистого прибутку. Дивідендна політика підприємства».
Тема 5. Оподаткування підприємства	Ділова гра на тему «Джерела та суб'єкти оподаткування. Вплив облікової політики на рентабельність акціонерного капіталу. Податкове планування».
Тема 6. Обігові кошти	Міні-лекція на тему «Аналіз ефективності використання оборотних активів. Джерела формування обігових коштів. Роль обігових коштів у забезпеченні фінансово-господарської діяльності підприємств».
Тема 7. Кредитування підприємств	Семінар-дискусія на тему «Динаміка кредитних взаємовідносин між підприємствами та банками. Кругообіг коштів підприємств та необхідність залучення кредитів».
Тема 8. Фінансове забезпечення відтворення основних засобів	Лекція проблемного характеру з питань «Сутність і склад капітальних вкладень. Джерела фінансування капітальних вкладень. Формування фонду основних коштів».
Тема 9. Оцінювання фінансового стану підприємств	Презентація та семінар на тему «Спрощена оцінка фінансового стану (експрес-аналіз). Деталізований аналіз та можливості розвитку суб'єкта в перспективі».
Тема 10. Фінансове планування на підприємствах	Дискусія на тему «Місце фінансового планування в ринковій економіці. Фінансова стратегія підприємства».
Тема 11. Фінансова санація підприємств	Мозковий штурм, диспут на тему «Ліквідаційна процедура боржника. Фінансова неспроможність підприємства – українська специфіка. Система критерії фінансової неспроможності і розвиток її законодавчого регулювання».

МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

При викладанні предмету «Фінанси підприємств» розрізняємо попередній (вхідний), поточний, рубіжний і підсумковий контроль згідно з програмою навчальної дисципліни. Оцінювання сформованих компетентностей у студентів здійснюється за накопичувальною 100-бальною системою.

Попередній контроль (діагностика вихідного рівня знань студентів) застосовуємо як передумову для успішного планування і керівництва навчальним процесом. Він дає змогу визначити наявний рівень знань для використання їх викладачем як орієнтування у складності матеріалу. Формою попереднього контролю є вхідний контроль знань. Він проводиться на початку вивчення предмету, щоб оцінити реальність попередніх оцінок та виявити базовий рівень знань студентів із економічних наук.

Поточний контроль знань є органічною частиною всього педагогічного процесу і слугує засобом виявлення ступеня сприйняття (засвоєння) навчального матеріалу. Управління навчальним процесом можливе тільки на підставі даних поточного контролю. Завдання поточного контролю зводяться до того, щоб:

- виявити обсяг, глибину і якість сприйняття (засвоєння) матеріалу, що вивчається;
- визначити недоліки у знаннях і намітити шляхи їх усунення;
- виявити ступінь відповідальності студентів і ставлення їх до роботи, встановивши причини, які перешкоджають їх роботі;
- виявити рівень опанування навиків самостійної роботи і намітити шляхи і засоби їх розвитку;
- стимулювати інтерес студентів до предмету і їх активність у пізнанні.

Головне завдання поточного контролю - допомогти студентам організувати свою роботу, навчитись самостійно, відповідально і систематично вивчати усі навчальний матеріал. Також поточний контроль має навчити студентів готуватись до перевірки з першого дня занять і кожного дня, а не наприкінці семестру або навчального року.

Рубіжний (тематичний, модульний, блоковий) контроль знань є показником якості вивчення окремих розділів, тем і пов'язаних з цим пізнавальних, методичних, психологічних і організаційних якостей студентів. Його завдання - сигналізувати про стан процесу навчання студентів для вжиття педагогічних заходів щодо оптимального його регулювання.

Якщо поточний контроль проводимо лише з метою діагностики першого рівня засвоєння, тобто рівня загального орієнтування у предметі, то рубіжний контроль дає можливість перевірити засвоєння отриманих знань через більш довгочасний період і охоплює більш значні за обсягом розділи курсу. Відповідно змінюється методика контролю, від студентів можна вимагати самостійної конструктивної діяльності, а також виявити взаємозв'язки з іншими розділами курсу.

Рубіжний контроль може проводитися усно й письмово, у вигляді контрольної роботи, індивідуально або у групі.

Підсумковий контроль являє собою залік студентів з метою оцінки їх знань і навичок у відповідності до моделі молодшого спеціаліста.

Основними формами контролю знань студентів є контроль на лекції, на семінарських і практичних заняттях, у позааудиторний час, на консультаціях, заліках і іспитах.

Контроль знань проводиться системно, при цьому враховуються не тільки зовнішній зворотній зв'язок – викладач – студент, а й внутрішній зворотній зв'язок – самоконтроль. Тому що саме самоконтроль сприяє формуванню в студентах активності та відповідальності.

Система контролю виконує декілька функцій:

- навчальну, яка полягає у тому, щоб під час контролю за успішністю розширювалися, поглиблювалися і удосконалювалися знання, уміння та навички студентів, а також формувалася стійкий інтерес до вивчення фінансів;

- виховну, яка передбачає, що контроль знань має зворотний зв'язок, який показує і студентам і викладачу ефективність їхньої роботи;

- контролюючу, яка дає змогу стежити за процесом і результатами навчальної діяльності;

- організуючу, яка полягає у організації навчального процесу в цілому та сприяє формуванню режиму самостійної роботи студентів;

- розвивальну, яка виявляється у тому, що під час контролю вдосконалюються психічні процеси та особисті можливості: увага, пам'ять, уява, мислення і таке інше.

Контроль на лекції проводиться як вибіркоче усне опитування студентів або з застосуванням тестів за раніше викладеним матеріалом, особливо за розділами курсу, які необхідні для зрозуміння теми лекції, що читається, або ж для встановлення ступеня засвоєння матеріалу прочитаної лекції (проводиться за звичай у кінці першої або на початку другої години лекції).

Поточний контроль на лекції покликаний привчити студентів до систематичної проробки пройденого матеріалу і підготовки до майбутньої лекції, встановити ступінь засвоєння теорії, виявити найбільш важкі для сприйняття студентів розділи з наступним роз'ясненням їх. Контроль на лекції не має віднімати багато часу.

Поточний контроль на практичних, семінарських і лабораторних заняттях проводиться з метою виявлення готовності студентів до занять у таких формах:

- вибіркоче усне опитування перед початком занять;
- фронтальне стандартизоване опитування за картками, тестами протягом 5-10 хв.;
- фронтальна перевірка виконання домашніх завдань;

- виклик до дошки окремих студентів для самостійного розв'язування задач, письмові відповіді на окремі запитання, дані на лабораторному занятті;

- оцінка активності студента у процесі занять, внесених пропозицій, оригінальних рішень, уточнень і визначень, доповнень попередніх відповідей і таке інше;

- письмова (до 45 хв.) контрольна робота.

Контрольні запитання поділяються на:

- тестові завдання – вибрати вірні відповіді;
- проблемні – створення ситуацій проблемного характеру;
- питання-репліки – виявити причинно-наслідкові зв'язки;
- ситуаційні завдання – визначити відповідь згідно певної ситуації;
- питання репродуктивного характеру – визначення практичного значення (наприклад, вивчених економічних явищ та фінансових процесів);
- інтерактивні завдання вікторинного та ігрового характеру.

Під час контролю знань та умінь студентів дотримуюсь таких вимог:

- індивідуальний характер контролю;
- своєчасність та систематичність контролю;
- об'єктивність та справедливість оцінювання;
- врахування вікових особливостей студентів;
- обґрунтоване та аргументоване оцінювання робіт та відповідей;
- урізноманітнення форм та видів контролю.

Контроль у позааудиторний час:

1. Перевірка перебігу виконання домашніх завдань, науково-дослідних робіт, творчих проектів і контрольних робіт. Оцінюються якість і акуратність виконання, точність і оригінальність рішень, вміння працювати зі спеціальною літературою, наявність елементів дослідження, виконання завдання у встановленому обсязі відповідно до заданих строків.

2. Перевірка конспектів лекцій і рекомендованої літератури.

3. Перевірка і оцінка рефератів по частині лекційного курсу, який самостійно пророблюється.

4. Індивідуальна співбесіда зі студентом на консультаціях.

5. Проведення навчальних конкурсів і олімпіад на кращого знавця предмета, кращого зі спеціальності, краще виконання практичних, самостійних, особливо, навчально-дослідних робіт (проектів).

Студента слід вважати атестованим, якщо сума балів, набраних за результатами підсумкової семестрової перевірки успішності дорівнює або перевищує 60 (максимальний бал - 100). Мінімально можлива кількість балів за поточний і модульний контроль упродовж семестру – 35. У разі набрання менше ніж 60 балів студент обов'язково складає іспит після закінчення екзаменаційної сесії у встановлений деканом факультету термін. У разі повторного набрання менше ніж 60 балів декан факультету призначає комісію у складі трьох викладачів на чолі із завідувачем кафедри та встановлює термін перескладання іспиту, після чого приймає рішення відповідно до чинного законодавства: якщо «зараховано» - студент

продовжує навчання за графіком навчального процесу, а якщо «не зараховано» - тоді декан факультету пропонує студенту повторно вивчити навчальну дисципліну протягом наступного навчального періоду самостійно.

РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ СТУДЕНТИ, ТА ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ ТА УМІНЬ (НАЦІОНАЛЬНА ТА ECTS)

Максимально можлива сума балів, що може бути набрана студентом за результатами поточного контролю з навчальної дисципліни, складає 100 балів. Кількість балів за кожну тему змістовних модулів визначають з урахування складності, обсягу та значущості в засвоєнні дисципліни: практичних та індивідуальних робіт (табл. 1). Шкала оцінювання знань та умінь студента (національна та ECTS) наведена у табл.2.

Таблиця 1. Розподіл балів для оцінювання поточної успішності студента

Поточне тестування та самостійна робота											Сума
Змістовий модуль 1					Змістовий модуль 2						
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	100
8	8	8	8	14	8	8	8	8	8	14	

T1, T2, ... – номери тем змістових модулів.

Таблиця 2. Шкала оцінювання знань та умінь: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90 ... 100	A	відмінно
82 ... 89	B	добре
74 ... 81	C	
64 ... 73	D	задовільно
60 ... 63	E	
35 ... 59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0 ... 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Складовими частинами комплексу навчально-методичного забезпечення навчальної дисципліни «Управління грошовими потоками на підприємстві» є:

1. Робоча програма навчальної дисципліни «Управління грошовими потоками на підприємстві» для студентів всіх форм навчання.
2. Конспект лекцій за темами навчальної дисципліни «Управління грошовими потоками на підприємстві» у системі дистанційного навчання.
3. Фінанси / В.О. Матросова, О.Д. Матросов, П.О. Доуртмес // Навч. посібник, НТУ «ХПІ», 2015, с. 470.
4. Гроші та кредит / В.О. Матросова, О.Д. Матросов, П.О. Доуртмес // Курс лекцій, НТУ «ХПІ», 2015, с. 100.
5. Методичні рекомендації до проведення практичних занять із дисципліни «Управління грошовими потоками на підприємстві».
6. Методичні рекомендації до самостійної роботи із дисципліни «Управління грошовими потоками на підприємстві».
7. Методичні рекомендації до виконання контрольної роботи із дисципліни «Управління грошовими потоками на підприємстві» для студентів заочної форми навчання.
8. Методичні рекомендації до виконання розрахункового завдання із дисципліни «Управління грошовими потоками на підприємстві» для студентів денної форми навчання.
9. Тестові завдання із дисципліни «Управління грошовими потоками на підприємстві».
10. Завдання до поточного та підсумкового контролю знань і вмінь студентів.
11. Завдання до комплексної контрольної роботи.

Адреса сайту: Kaf.mip-mev@khpi.edu.ua

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова література

1	Ковальчук А.Т. Фінансовий словник – К.: Знання, 2005. – 287 с.
2	Ван Хорн Дж. Основы управления финансами / пер.с англ. – М.: Финансы и статистика, 1996.
3	Ковалева А.М. Финансы фирмы: учебник / А.М. Ковалева, М.Г. Лапуста, Л.Г. Скамай. – 4-е узд., испр. И доп. – М.: ИНФРА-М, 2005.
4	Лапуста М.Г. Финансы организаций (предприятий): учебник / М.Г. Лапуста, Т.Ю. Мазурина, Л.Г. Скамай. – М.: ИНФРА-М, 2007.
5	Лупей Н.А. Финансы: учеб. пособие. – М.: Деловая литература, 2004. – 432 с.
6	Международные валютно-кредитные и финансовые отношения: учебник / под. ред. Л.Н. Красавиной. 3-е изд., перераб. и доп. – М.: Финансы и статистика, 2005.
7	Румянцева Е.Е. Новая экономическая энциклопедия. – М.: ИНФРА-М, 2005.
8	Страхование: учебник / под ред. Т.А. Федоровой. – 2-е изд., перераб. и доп. – М.: Экономистъ, 2004.
9	Фельдман А.А. Государственные ценные бумаги. - М.: ИНФРА-М, 1995.
10	Финансовая система и экономика / под. ред. В.В. Несиерова, Н.С. Желтова. – М.: Финансы и статистика, 2004.
11	Финансово-кредитный энциклопедический словарь / под общ. ред. А.Г. Грязновой. – М.: Финансы и статистика, 2002. – 1168 с.
12	Финансы: учебник / под ред. В.В. Ковалева. – М.: ТК Велби, 2003.
13	Финансы: учебник / под ред. С.И. Лагушина, В.А. Слепова. – 2-е изд., перераб. и доп. – М.: Экономистъ, 2003. – 682 с.
14	Финансы: учебник / под ред. М.В. Романовского, О.В. Врубелевской, Б.М. Сабанти. – М.: ЮРАЙТ, 2003. – 520 с.
15	Финансы: учебник для вузов / под ред. Л.А. Дробозиной. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2003.
16	Финансы предприятий: учебное пособие / под. общ. ред. Н.Е. Заяц, Т.И. Василевской. – Мн.: Высшая школа, 2005.
17	Матросова В. А. Финансы: учебное пособие / В.А. Матросова, А.Д. Матросов, Ф.А. Доуртмес. – Харьков: НТУ «ХПИ», 2016.

Допоміжна література

18	Швиданенко Г.О., Мішта С.П., Колеснікова І.А, Рудь М.С. Діяльність банку в умовах ринкової економіки - К,: 1996.
19	Ющенко В., Лисицький В. Гроші і розвиток попиту та пропозиції в Україні.- К:Скарби,1998.
20	Балабанов И.Т. Основы финансового менеджмента: Как управлять

	капиталом. – М.: Финансы и статистика, 1996, - 400 с.
21	Бланк И.А. Основы финансового менеджмента: В 2 т. – К.: Ника-центр, 1999. - 512 с.
22	Брігхем Евхен. Основи фінансового менеджменту: Пер. з англ. - Київ: Молодь, 1997. – 1000 с.
23	Ваг Хорн Дж. К. Основы управления финансами: Пер. с англ. – М.: финансы и статистика, 1997. – 800 с.
24	Финансовый анализ: методы и процедуры / В.В. Ковалев. М.: Финансы и статистика, 2005.
25	Принципы корпоративных финансов: учебник / Р. Брейли, С. Майерс, пер с англ.; науч. ред. Н.Н. Барышниковой. 2-е изд. М.: Олимп-Бизнес, 2004.
26	Техника финансового анализа. Путь к созданию стоимости бизнеса / пер. с англ. Э. Хелферт. 10-е изд. СПб.: Питер бук, 2003.
27	Управленческий и производственный учет: Вводный курс: учебник / К. Друри; пер. с англ. В.Н. Егорова. 5-е изд. Пепераб. И доп. М.: ЮНИТИ, 2005.
28	Управленческий учет: учебник / А.Д. Шеремет и др.; под ред. А.Д. Шеремета. 3-е изд., перераб. и доп. М.: ФБК-Пресс, 2005.
29	Финансовый менеджмент / Ю.Ф. Бригхем, М.С. Эрхардт; пер. с англ.; под ред. Е.А. Дорофеева. 10-е изд. М.: Питер, 2005.
30	Финансовый менеджмент: Полный курс: учеб. пособие 2 т. / Ю. Бригхем, Л. Гапенски; пер с англ. В.В. Ковалева. СПб: Экономическая школа, 2005. Т. 1,2.
31	Фінансовий менеджмент : підручник / кер. кол. авт. і наук. ред. проф. А. М. Поддєрьогін. – К. : КНЕУ, 2005. – 535 с.
32	Финансовый менеджмент / под ред. Г. Б. Поляк. – М. : Волтер Клувер, 2009. – 608 с.
33	Финансовый менеджмент: Теория и практика : учебник / под ред. Е. Стояновой. – М. : Перспектива, 2009. – 656 с.
34	Шелудько В. М. Фінансовий менеджмент : підручник / В. М. Шелудько. – К. : Знання, 2006. – 439 с. – (Вища освіта ХХІ століття).
35	Буряк П.Ю., Беркита К.Ф., Ярема Б.П. Система оподаткування: Навчальний посібник. – К.: ВД «Професіонал», 2004. – 224с.
36	Довгалюк В.І., Ярмоленко Ю.Ю. Податкова система: Навчальний посібник. – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 360с.
37	Сердюк О.М., Зарєвчачька Т.В. Податкова система (практикум): Навчальний посібник. – К.: Центр учбової літератури, 2007 – 328с.
38	Демиденко Л.М., Субботович Ю.Л. Податкова система: Навчальний посібник. – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 184с.
39	Крисоватий А.І., Десятюк О.М. Податкова система: Навчальний посібник. – Тернопіль, 2004р., 331с.
40	Литвиненко Я.В. Податкова політика: Навчальний посібник. – К.: МАУП, 2003. – 224с.
41	Мельник В.М., Грицаєнко І.А., Іванишина О.С. Оподаткування

	підприємницької діяльності: Навчальний посібник. – К.: Кондор, 2003. – 160с.
42	Панасюк В.М., Ковальчук Є.К., Бобрівець С.В. Податковий облік. Організація, нормативне забезпечення, податкові розрахунки, звітність: Навчальний посібник. – Тернопіль, Астон, 2003.
43	Бечко П.К., Лиса Н.В. Податковий менеджмент: навч.посіб – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 288 с.
44	Сергеев И.В. Налоговое планирование: Учеб.-метод.пособие / И.В.Сергеев, А.Ф.Галкин, О.М.Воронцова. – М.: Финансы и статистика, 2007. – 168 с.
45	Иванов Ю.Б., Тищенко А.Н. Современные проблемы налоговой политики: Учебное пособие. – Х.: ИД «ИНЖЭК», 2006. – 328 с.
46	Кислов Д.В. Составление финансовых планов: методы и ошибки / Дмитрий Кислов, Борис Баширов. – М.: Вершина, 2006. 384 с.
47	Бланк И. А. Антикризисное финансовое управление предприятием / И. А. Бланк. – К. : Эльга, Ника-Центр, 2006. – 672 с. – (Серия "Библиотека финансового менеджера". Вып. 10).
48	Бланк И. А. Управление прибылью / И. А. Бланк. – К. : НИКА-Центр, 2007. – 768 с.
49	Колисник М. Финансы. Стратегии, с которыми побеждают / М. Колисник. – К. : Издательский Дом "Максимум", 2006. – 332 с. 64
50	Коллас Б. Управление финансовой деятельностью предприятия. Проблемы, концепции и методы / Б. Коллас. – М. : Финансы ; ЮНИТИ, 1997. – 576 с.
51	Крайник О. П. Фінансовий менеджмент : навч. посібн. / О. П. Крайник, З. В. Клепикова. – Львів; К. : Дакор, 2000. – 260 с.
52	Крамаренко Г. О. Фінансовий менеджмент : підручник / Г. О. Крамаренко, О. Є. Чорна. – К. : Центр навчальної літератури, 2006. – 520 с.
53	Стойнова Е. Финансовый менеджмент в условиях инфляции / Е. Стойнова. – М. : Перспектива, 2009. – 656 с.
54	Терещенко О. О. Антикризове фінансове управління на підприємстві : монографія / О. О. Терещенко. – 2-ге вид., без змін – К. : КНЕУ, 2006. – 268 с.
55	Финансовое управление компанией / под общ. ред. Е. В. Кузнецовой. – М. : Фонд "Правовая культура", 1995. – 383 с.
56	Хелферт Е. Техника финансового анализа / Е. Хелферт ; пер с англ. под ред. – Л. П. Белых. – М. : Аудит ; НИТИ, 1996. – 663 с.
57	Хруцкой В. Е. Внутрифирменное бюджетирование / В. Е. Хруцкой, Т. В. Сизова, В. В. Гамаюнов. – М. : Финансы и статистика, 2003 – 400 с.
58	Шеремет А. Финансовый анализ предприятия / А. Шеремет, Р. Сайфулин. – М. : Финансы и статистика, 1999. – 160 с.
59	Шморгун Н. П. Фінансовий аналіз : навч. посібн. / Н. П. Шморгун, І. В. Головка. – К. : ЦНЛ, 2006. – 528 с.

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ В ІНТЕРНЕТІ

60. Савчук В. П. Финансовый менеджмент предприятий: практи-ческие вопросы с анализом деловых ситуаций [электронный ресурс] / В. П. Савчук. – Режим доступа : www.financepro.ru.

61. Сайт Міністерства фінансів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.minfin.gov.ua.

62. Сайт Міністерства економіки України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.me.gov.ua.

63. Сайт Національного банку України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.bank.gov.ua.

64. Сайт Державного комітету статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.ukrstat.gov.ua.

65. Система розкриття інформації на фондовому ринку України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.smida.gov.ua.

66. zakon.rada.gov.ua – Податковий кодекс України, 2011